

nym, ważnym, lecz nie końcowym etapem zrównującym ideał ukazany w Nowym Testamencie z ideałem mędrca antycznego” (s. 269).

Ks. Henryk Wójtowicz

Stanisław K a l i n k o w s k i, Jerzy Andrzej W o j t c z a k - S z y s z k o w s k i. *Iure et legibus. Język łaciński dla studentów prawa*. Warszawa: Wyższa Szkoła Handlu i Prawa im. Ryszarda Łazarzkiego 2000 ss. 229. Druk: Zakład Usług Poligraficznych TEKST.

Recenzowany podręcznik, przeznaczony dla studentów prawa, zawiera: wiadomości wstępne, 24 jednostki lekcyjne, kalendarz, najczęściej spotykane zwroty i skróty łacińskie, indeks przysłów, sentencji i powiedzeń łacińskich, indeks sentencji prawnych oraz słownik łacińsko-polski.

Poszczególne jednostki lekcyjne składają się z: 1) rzetelnie przedstawionego wykładu gramatycznego, opatrzonego niezbędnymi dla zrozumienia ducha i specyfiki języka uwagami, 2) zdań łacińskich do samodzielnego tłumaczenia, 3) tekstu ciągłego oraz 4) bogactwa przysłów, wypowiedzi typu *loci communes* i *paremii* prawnych, pojawiających się sukcesywnie w coraz większej ilości. Na szczególną uwagę zasługują zamieszczone w podręczniku perfekcyjnie opracowane odautorskie teksty łacińskie, adekwatne do wcześniej podanego materiału gramatycznego. Wyraźnie przebiega z nich geniusz pedagogiczny autorów oraz troska o właściwy przebieg edukacji językowej. Widoczna jest ona również w fakcie, iż słownictwo do tekstu podano tylko w pierwszych trzech lekcjach, dalej zaś student musi opanować umiejętność samodzielnego korzystania ze słownika.

Podręcznik zawiera również składnię nazw miast, dobrze omówione liczebniki, *verba anomala* i *defectiva* oraz kalendarz, co w połączeniu z solidnym kursem gramatycznym umożliwia łatwość czytania tekstów łacińskich bez konieczności sięgania do dodatkowych opracowań i gramatyk. Często sprawiające studentom kłopoty odmiany rzeczowników typu *cor, cordis* i *ius, iuris* w niniejszym podręczniku słusznie ujęto w paradygmaty. Jednakże – moim zdaniem – istotny dla prawników rzeczownik *lis, litis* winien być również ujęty w odmianach, tym bardziej że autorzy raz podają go jako przykład deklinacji III typu spółgłoskowego (s. 41 w. 11 od dołu), a kiedy indziej zaliczają ten rzeczownik do typu mieszanego (s. 78 w. 2 od dołu). Wątpliwości może budzić wybrany jako paradygmat przymiotnika deklinacji III o jednym zakończeniu *sapiens, sapientis*, który jest bardziej imiesłowem od czasownika *sapio, sapere* (podobnie zresztą jak *prudens, prudentis*, pochodny od *providens, providentis*) niż przymiotnikiem *sensu stricto*. Dlatego lepiej byłoby w jego miejsce dać inny, np. *felix, felicitatis* bądź *ingens, ingentis*.

Podręcznik zaadresowano do osób, które język łaciński poznają od podstaw, został więc przygotowany pedantycznie. Korekty wymagają tylko drobne usterki, mianowicie: na s. 29 należy uwzględnić czasownik *fero, ferre*, gdyż od niego właśnie utworzono złożenie *perfer* (w. 7 od góry), a na s. 160, w. 10-11 od góry nie najszcześliwiej zapisano sentencję (bez znaku przeniesienia):

Eius est nolle, qui pot [sic!]
est velle.

Z pewnością czytelniejszy byłby zapis:

Eius est nolle,
qui potest velle.

Bardzo pomocne, w moim odczuciu, byłoby dołączenie przekładu form czasowych, ujętych paradygmatycznie. Dla studenta bowiem nie zawsze jest oczywiste, jak należy tłumaczyć czas *futurum I* czy *imperfectum*, a niestety wielu z nich nie ma dobrego przygotowania z zakresu gramatyki języka polskiego.

Podręcznik pod względem merytorycznym i metodycznym opracowano poprawnie. Z powodzeniem może być realizowany w ramach lektoratu języka łacińskiego w wymiarze dwu godzin tygodniowo przez dwa semestry. Wzbogacony o ćwiczenia testowe, utrwalające nowy materiał, byłby wzorem harmonijnie skonstruowanego kompendium, zachowującego proporcje między wykładem na poziomie uniwersyteckim, popartym odpowiednim tekstem łacińskim, a niezbędnymi ćwiczeniami praktycznymi. Stanowi zatem długo oczekiwaną, bardzo cenną pozycję na rynku wydawniczym, godną wykorzystania i propagowania.

Alicja Narecka

Jarosław R o m i n k i e w i c z, Ireneusz Ż e b e r. *Lingua Latina ad usum iuris studentium. Język łaciński dla studentów prawa*. Wrocław 2000 ss. 135. Druk: P.P.H. KWANT, Milicz.

Podręcznik przeznaczony jest dla studentów prawa, których obowiązuje lektorat języka łacińskiego w wymiarze jednego semestru. Tak krótki okres trwania kursu z góry zakłada jego intensywność. Podręcznik zawiera wykaz stosowanych skrótów, materiał lekcyjny ujęty w 14 rozdziałów, zestawienie sentencji i aforyzmów umieszczonych w poszczególnych rozdziałach oraz słownik łacińsko-polski.

Każdy rozdział składa się z trzech schematycznych części. Pierwszą stanowi zwięzły, poprawny merytorycznie i metodycznie wykład gramatyczny, obejmujący kilka wybranych zagadnień. Drugą część zajmuje tekst. Początkowo są to luźne wypowiedzi typu *varia*, dalej teksty ciągłe. Pod tekstem każdorazowo umieszczono słownictwo. *Sententiae i loci communes*, również opatrzone słowniczkiem – to część trzecia, wieńcząca każdy rozdział.